

Toronto Eesti Seltsi Lasteaed

T.E.S. Lasteaed on eelkooliealiste eesti laste kasvatus- ja õppekeskus. Põhikirja alusel on lasteaed eesti keelt ja eestlust säilitav ja arendav organisatsioon kolme kuni seitsme aastaliste eesti keelt valdavate eesti laste kasvatamiseks. Lastevanemate ja õpetajate koostöoga loodetakse pakkuda lastele kõike paremat nende esimestel eesti keelsetel koolipäevadel.

T.E.S. Lasteaed asutati 19. jaanuaril 1964.a. Algatajaiks olid lastevanemad, kes eesti seltsi juhatuse kaasabil kutsusid ellu kasvatajate ning vanemate ühistööle tugineva ja isemajandava lasteaia. Tööd alustati 12 lapse ja kahe kasvatajaga, Alice Kullango juhatajana ja Laine Loorand. Esimesse juhatusse kuulusid esimehena Arvo Naelapea, lasteaia juhataja, T.E.S. esindaja Helvi Kõva ja Luule Anto ning Inga Toomes.

Lasteaia asutamise mõtteks oli: anda lastele võimalus loomulikult omaealiste hulgas mängides leida tee eesti ühiskonda. Lasteaias nad tutvunevad teiste eesti lastega, ning leiavad võimaluse eneseväljandamiseks ja esinemiseks, mis annab neile enesekindlust edaspidises elus.

T.E.S. Lasteaia eesmärgiks ja püüdeks on jäänud abistada lastevanemaid noorte kasvatamisel väärikaiks inimesteks ja tublideks eestlasteks. Lasteaed on samuti kohaks kus eesti päritoluga laps juba maast-madalast kokku puutub eesti ühiskonnaga ja tutvub rahvuslikus miljöös teiste omataolistega.

Lasteaed on algusest peale tegutsenud Toronto Eesti Majalt üüritud ruumides, mis on sisustatud väikelastele sobivate laudadega ja toolidega. Samas asub ka mänguasjade, õppe- ja töövahendite laoruum ning mitmesajaköiteline lasteaia raamatukogu, mis soodustavad edukat ja sisukat õppetegevust. Kasutades algkooliga samu Eesti Maja ruume töötab lasteaed halduslikult ja pedagoogiliselt eraldi täienduskoolist.

Lasteaed töötab 1980. a. sügisest alates kolm tundi laupäeviti septembrikuust kuni maikuuni. Enne seda käidi koos veel lisaks kaks tundi teisi- ja neljapäeviti. Tegevus toimub neljas klassis, lisaks veel kaks ühendatud klassi, kuhu kuuluvad lapsed, kes valdavad vähem eesti keelt ja kus peamine rõhk on suulise eesti keele arengule. Nendes klassides käivad tavaliselt lapsed, kelle üks vanemaist on teisest rahvusest. Nii siis, lapsed on jaotatud kuuesse klassi eesti keele õppimiseks, aga neljas omavanuste gruppides toimuvad siiski muusikatunnid, käsitöö ja muud loovtegevused.

T.E.S. Lasteaed on tegutsenud üle kolmekümne aasta ja selle vältel on lasteaia kasvandike arv kasvanud, saavutades kõrgseisu 1989/90. a., kui lasteaias oli kokku 128 last. 1985. a. sügisel oli õpilaste arv 94 ja 1995.a. kevadel 107. 1995.a. kevadel lõpetas 28 õpilast. Kokku on Toronto eesti lasteaia nelja-aastase kursuse lõpetanud 636 kasvandikku, kes peagu eranditult on edasi siirdunud TES täiendusalgkooli. Need arvud näitavad meie lasteaia vajadust ja populaarsust.

Lasteaial on asjatundlikult koostatud õppekava, mis vastab kasvandike vanusele ja võimetele. Esmajärjekorras õpitakse eesti keelt nii kõnes, laulus kui ka mängus teemade kaupa. Tegevuskava on püütud teha lastele igati huvitavaks ja haarab eestikeelseid jutte, mängu, tähtede ja lugemise õppimist, kirjutamist, usuõpetust piiblijuttude näol, käsitööd, ringmänge, rahvatantse, loovmänge,

võimlemist, muusikatundi ning mahlaaega.

Käsitöö ja loovtegevuse tundides on toimunud mitmesugust tegevust, näiteks: maalimine, joonistamine, liimimine, savi voolimine, õmblustöö, puutöö, piparkookide valmistamine, jõuluehete valmistamine, kevadpühadeks munade värvimine, kodundus, suured mänguasjad, võimlemine, kehalised harjutused, ringmängud, loovmängud, rahvatantsud, mänguasjade pesemine, jm.

Muusika tunnis on kasutusel Orff'i muusika riistad ja pillid. Kaks korda kuus jutustatakse piiblijuttudest. Toimuvad ka laste klasside pildistamine ja "liikuvad klassid". Tunnistusi jagatakse lastele kaks korda aastas jaanuaris ja maikuu lõpupeol. 1992.a. sai uuendatud tunnistus, et annaks põhjalikuma ülevaate laste võimetest.

Õpitakse tundma ka rahvuslikku päritolu, esivanemate saavutusi, kombeid ja kultuuri. Õppekavasse on põimitud tähtpäevi nagu lõikustänupüha, mardipäev, jõulud, E.V. aastapäev, vastlapäev, kevadpühad ja emadepäev. Lasteaial on traditsiooniks tähistada suures saalis mardipäeva, jõulupuud, E.V. aastapäeva, ja emadepäeva koos tegevusaasta lõpupeoga lastevanemate, vanavanemate ja külaliste osavõtuga. Vahel on korraldatud nendel koosviibimistel ka vanematele ettekandeid ja diskussioone lastekasvatus teemadel. T.E.S. Lasteaia 30.a. juubelit pühitseti koos E.V. aastapäeva aktusega 1994.a., kus kõneles Inga Toomes ja näidati valguspilte.

Ühenduses haridusnädalaga on toimunud laste tööde näitus lõpupeol. 1992.a. ja 1993.a. kevadel sai osavõetud ka laste kunstinädala näitustest Eesti Majas ja 1994.a. sügisel "Kaugel kodumaast - 50. a. paguluses" näitusest Tartu College's. Lasteaia tegevust on ka filmitud Eesti Kultuuripärandusklubi ja Eesti Televisiooni poolt.

Tavaliselt on korraldatud kaks korda aastas perekondlikke väljasõite: sügisel parkidesse või taludesse ja talvel vastlapäeva väljasõit, kus pärast kelgutamist ja saaniga sõitmist maitsevad hästi kuum kakao ja vastlakuklid. Viimase kümne aasta jooksul on lasteaed külastanud: "Just-a-farm", "Willowgrove", ja "Riverdale" talusid; "Terminal 3" lennujaama; "Bruce's Mill'i" vahtra siirupi keetmist jälgimas; õunapuuaeda "Devin's Orchard"; "High Park'i"; "Black Creek Pioneer Village'i"; "Cullen Gardens'i"; ja loomaaeda "Metro Toronto Zoo". 1992. ja 1993. aastail külastati ka "Ehatere" vanadekodu. Lasteaed on ka esinenud Toronto Eesti Seltsi E.V. aastapäeva kontsert-aktustel.

Aastate jooksul on lasteaiale kujunenud suurte kogemuste ja teadmistega kasvatajaskond, kellest mitmed omavad õpetaja või lasteaedniku kutset. Esimeseks lasteaia juhatajaks oli Alice Kullango ja 1978.a. kevadest peale kuni 1982.a. detsembrini Ilve Vaikla. 1983.a. peale kuni 1987.a. kevadeni oli lasteaia juhatajaks Helle Arro. 1987.a. sügisest peale kuni 1991.a. kevadeni oli juhatajaks Merike Martin. Sealt peale on lasteaia juhatajaks olnud viimast neli aastat Anne Liis Tüll-Keelmann, kes on ise kutseline õpetaja ja kauaaegne noorsootegelane. Abijuhatajateks on olnud Silvi Verder, Ivi-Lee Kuld ja Mai Meret. Nende kõikide suure hoole ja töö panusega on edasi arenenud lasteaia tegevus.

Aastate 1985/86 - 1994/95 vahemikul on kasvatajatena lühemat või pikemat aega tegutsenud Kristiina Eljand, Inge Foulds, Anne Guiter, Tiina Hubel, Alice Jupe, Eve Järve, Hille Järve, Tiiu Kajak, Viive Kittask, Tiina Korjus, Linda Kuk, Ivi Kuld, Lea

Kull-Kaevats, Katriina Küng, Ruth Küng, Ingrid Laar, Kristi Laar, Maaja Leivat, Katrin Lepik, Maiki Andre Lupp, Ilo Maimets, Merike Martin, Silvi Matsoo, Kristina Meipoom, Mai Meret, Karen Must, Oona Mällo, Riina Närep, Pilvi Niit, Liisa Novek, Linda Palk, Helle Paluoja, Tiia Pihl, Kersti Pikk, Liina Purje-Lepik, Viive Raamat, Helve Reppo, Monica Roose, Esther Roosipuu, Leena Rosenberg, Kiiri Sandy, Piret Sildva, Kai Simmons, Liisa Soots, Külli Suun, Kairi Taul, Kristel Toomsalu, Ülle Träss, Silvia Vaikla, Linda Varve, Silvi Verder, Katrin Verret, Leiki Veskimets, Maret Viira, ja Reet Weidebaum, ning lauluõpetajatena Karin Jürman, Charles Kipper, Ilo Maimets, Linda Norheim, Liina Purje-Lepik, ja Evi Valge. On osavõetud pedagoogilistest pealelõunatest ja nädalalõppudest, keelepärandi sümposiumidest, õppenõukogu koosolekudest ning laoruumi talgupäevadest.

Tegevuse huvitavamaks muutmiseks on kutsutud eesti ühiskonnast külalisõpetajaid, näiteks: 1991/92.a. Elle Laikve-Sildva korraldas kahel korral tantsu liikumist ja võimlemist, ning Irene Loosberg käis külas Orff'i muusikatundi andmas. 1993.a. jaanuaris käis külas dr. Heili Laido Eestist kes lastega katsetas mänguteraapiat ja märtsis külastas hr. V. Linkvist oma koortega. 1993.a. novembris Paul Truupere tutvustas lastele oma mudel lennukeid ja 1995.a. kevadel rääkisid lastele tervishoiust arstid dr. Anne Altosaar, dr. Peeter Põldre, ja dr. Roland Amolins. Oma tööd või huviala tegevust on käinud lasteaias tutvustamas veel hambaarstid, tuletõrjujad, politseinik, kirjanik, kirikuõpetaja ja eriteadlasi käsitöö, rahvariiete ning teistelt aladelt.

T.E.S. Lasteaed tegutseb kooperatiivsel alusel lastevanemate otsese kaasabiga. Tõhusat abi kasvatajaile on andnud lastevanemad toimkondades: nad on abiks olnud köögis oode välja jagamisega, käsitöö ja loovtegevuse töötubades, suures saalis tähtpäeval, samuti laoruumis korrashoiu ja paljundamisega.

Lasteaia tööde sooritamiseks annavad abi ka lastevanemate komiteed, mis on edukalt tegutsenud, järgnevalt: toitude muretsemine ja valmistamine mahlaaegadeks; lugemismaterjali kogumine, valmistamine ja laenutamine; õppevahendite kogumine ja valmistamine; mänguriiete/nukkude parandamine, puhastamine ja uuendamine; tarbete muretsemine ja laoruumi korrashoid; loterii võitude korjamine jõulupuuks ja moenäituseks; piiblijutud; esma-abi ja tervishoid; toidupoe kviitungid; pildistamine ja fotoalbumi korraldamine; moenäituse ettevalmistamine; ja õppekursuste korraldamine.

Lastevanemate üldkogu poolt valitud juhatuse esinaisteks on olnud aastal 1985/86 Maimu Schaer, aastail 1986-1988 Viivi Rannu-Johnston, aastal 1988/89 Marje Koidu-Virro, aastail 1989 - 1992 Elle Rosenberg, aastail 1992 - 1994 Susan Vanaselja, ja aastal 1994/95 Koidula Aedna-Nisbet.

Juhatusse on kuulunud ajavahemikul 1985 - 1995 Koidula Aedna-Nisbet, Anne Agur, Tiina Agur, Ellen Allas, Leena Altosaar, Anneli Andre-Barrett, Fima Berzins, Eha Eljas-Barbe, Kati Holmberg, Brigita Jõgi, Tiiu Kajak, Kadri Kald, Anne Kalvik, Anne Liis Tüll-Keelmann, Marje Koidu-Virro, Leili Kukk, Linda Laanes, Elle-Mai Laikve-Sildva, Asta Lökk, Käbi Lökk, Ene Lomp, Ingrid Lupp, Anne Meema-Veel, Marie Metsa, Ilme Metsis, Elsi Nasu, Tiina Oder-Derry, Eva Paomees-Furniss, Heli Parratt-Paas, Katrin Pettinen, Liina Purje-Lepik, Monica Pärna, Viivi Rannu-Johnston, Christina Rasmussen, Linda Raud, Elle Rosenberg, Mailis Saun, Ene Schönberg, Kai Simmons, Heidi Simonlatser-Järviste, Hedy Tammerk-Kuld, Silvia Trei, Monica Treumuth, Lilly Valge-Kastelic, Susan Vanaselja, ja Aili Wells.

Lasteaia väljaandel on ilmunud 1968.a "Õpeta mind lugema 1"; 1972.a. "Laule, mängu, tantse väikelastele"; 1978.a. "Kuidas Tallinn nime sai" ja "Miks Tallinn kunagi valmis ei saa"; 1987.a. "Kolm väikest siga" (raamat koos helilindiga); 1988.a. "Laula lapsuke, laula"; 1990.a. "Lasteaia laulud" (helilint); 1990.a. "Kes on minu ema?"; 1991.a. "Karupoegade seiklus"; ja 1993.a. "Nii ei sõida ükski karu".

1993.a. suve jooksul sai kirjutatud õpetajatele õppematerjali Toronto linna koolivalitsuse keelepärandi osakonna projektina Anne Liis Tüll-Keelmanni (inglise keeles "Kindergarten, Grade One & Two Curriculum Units on School Life"), Edgar Marten'i (eesti keele tõlge) ja Merike Martin'i (illustratsioonid) poolt. On leitud, et projekti töö on kiitustvääriv ja silmapaistvam, ning on esile tõstetud teiste etniliste grupi tööde kõrval.

Esmakordselt tulid kasutusele 1991.a. lasteaia märgiga trükitud kotid; 1992.a. treeningriided; ja 1993.a. nimesildid ning sinised kaustad ringkirjade ja koolitööde hoidmiseks. Aasta lõpul neid asendatakse siniste voldikutega, et lastele jääks koduseks mälestuseks kooliaasta jooksul valmistatud tööd. Lasteaia koolikotte, treeningpükse ja särke, lasteaia helilinte, eesti mänguasju ja lasteraamatuid saab ka osta lasteaia kaudu.

Samuti saavad lapsed ja lastevanemad laenata raamatuid ja videolinte lasteaia raamatukogust, mille eest on hoolitsenud komitee koos Katrin Soots'i abiga. Raamatukogus on üle viiesaja lasteraamatu, kus võõrkeelsetele raamatutele on eestikeelne tekst peale kleebitud.

T.E.S. Lasteaia majandamiseks vajalikud sissetulekud on laekunud õppemaksudest; toetustest eesti organisatsioonidelt, ettevõtelt ja isikult; ning lasteaia enda poolt korraldatud ürituste ülejääkidest. Toetuste osas vääriskid organisatsioonidest erilist märkimist: T.E. Selts, T.E. Ühispank, Eesti Abistamiskomitee Kanadas, Eesti Sihtkapital Kanadas, Saarlaste Ühing, Hiidlaste Selts, Korp! Vironia, jt. Alates õppeaastast 1981/82 on ka osaliselt majandatav lasteaia vanemate aastakäikude kasvandikega tehtav õppetöö Toronto linna koolivalitsuse keelepärandi programmi toetuse kaudu.

Vanemate algatusel hakati 1966.a. alates korraldama moenäitusi, kus lapsed esinevad ema, vanaema, tädide või mõne teise tuttava poolt valmistatud riietega. Seal võime näha riietust rahvariietest kuni rannariietuseni. Moenäitusel esinemine on lastele kui ka vanematele suureks ja populaarseks sündmuseks. Moenäitused on ka olnud oluliseks tuluallikaks, mille summasid on kasutatud vajalike õppevahendite muretsemiseks. Samal otstarbel on korraldatud ka loteriid jõuludel ja moenäitustel, ning toidupoe arvesedelite korjamist.

T.E.S. Lasteaed on abistanud AKEN nende "Hiigel Bazaar'i" esemete korjamisega Eesti Majas laupäeva hommikuti, ja on abiks olnud Eestisse inglisekeelsete lasteraamatute ning paljundamismasina saatmisega.

Lasteaia eestvedamisega toimus ka esmakordselt 1995.a. kevadel Eesti Maja heaks "Karneval", mis õnnestus üleootele väga hästi ja mis leiab kordamist 1996.a.

Peale keeleoskuse on lapsed võtnud lasteaiast kaasa algteadmisi meie isamaast, palju sõpru, ning sojemaid tundeid kõige vastu, millega nad lasteaias on tegelenud - see tähendab, eestluse vastu üldse.

Koostanud: Anne Liis Tüll-Keelmann